

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2019. február 14. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

ítéletet:

A kötelesség megszegésére irányuló hivatali vesztegetés büntette miatt I. rendű vádlottellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2018. december 13. napján kihirdetett 17.B.493/2018/4. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezést mellőzi.

A vádlott 33.680 (harmincháromezer-hatszáznyolcvan) Ft bűnügyi költséget visel.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja azzal, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartama helyesen: 1 (egy) év.

I n d o k o l á s

A Debreceni Törvényszék a bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadása után az előkészítő ülésen I.rendűvádlottat bűnösnek mondta ki hivatali vesztegetés büntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 293. § (1) és (2) bekezdés]. Ezért 1 év szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Megállapította, hogy a kiszabott szabadságvesztés - utólagos végrehajtásának elrendelése esetén - végrehajtási fokozata börtön, és a vádlott feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontja a büntetés kétharmad részének kitöltését követő nap. A vádlottat előzetes mentesítésben részesítette. Az eljárás során lefoglalt 5000 Ft erejéig vagyonelkobzást rendelt el és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 23.680 Ft bűnügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére, a büntetés súlyosítása, a szabadságvesztés és a próbaidő tartamának felemelése, valamint az előzetes mentesítés mellőzése érdekében. Indokai szerint a vádlott javára kizárólag a beismerő vallomása vehető figyelembe enyhítő körülményként, mely azonban nem tekinthető feltáró jellegűnek. A büntetlen előélet a vádlott fiatal felnőtt életkora miatt nem enyhítő tényező. A kitartó szándéknak, mint súlyosító körülménynek nagyobb nyomatékot kell tulajdonítani. Az előzetes mentesítésnek pedig nem állnak fenn a törvényi előfeltételei. Ezen okok miatt a szabadságvesztés és a próbaidő tartamának felemelésére és az előzetes mentesítés mellőzésére tett indítványt.

Az ítéletet másfelől védelmi fellebbezések támadták. A vádlott és a védő a büntetés enyhítése, a büntetés és a próbaidő tartamának csökkentése céljából éltek jogorvoslattal.

A *Debreceni Fellebbviteli Főügyészség* a Bf.451/2018/1. számú átiratában észrevételezte, hogy a bíróság a vádlott kihallgatását személyi adatainak rögzítésével a büntetés mértékére vonatkozó (ún. mértékes) indítvány előterjesztése előtt megkezdte a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban *Be.*) XXX. Fejezetében szabályozott 184. § (1) bekezdése szerint. A vád ismertetésére azonban nem került sor. Az ügyész még az érdemi vádlotti kihallgatást megelőzően tett mértékes indítványt, amelyre reagálva nyilatkozott a vádlott a bűnösség beismeréséről, lemondva a tárgyaláshoz való jogáról. Ezt követően a törvényszék a *Be.* 504. § rendelkezése szerint járt el. A hivatkozott relatív eljárási szabálysértés azonban a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozata elfogadásának nem akadályozta.

Az ügyész, a vádlott és a védő a *Be.* 583. § (3) bekezdés a) pontja alapján kizárólag a kiszabott büntetés mértékével, illetőleg a vádhatóság az előzetes mentesítésre vonatkozó rendelkezés mellőzésével kapcsolatban élt fellebbezéssel, ezért a jogorvoslatok elbírálására az ügyészi indítvány szerint a *Be.* 580. § (2) bekezdése, az 590. § (3) bekezdése és az 591. § (2) bekezdés a) pontja irányadó.

Az ügyészség utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság előkészítő ülésen kihirdetett ítélete - eltérően az írásba foglalt határozattól - 1 év szabadságvesztés kiszabását rögzíti. A felülbírálat alapját a kihirdetetteknek megfelelően ezért e büntetési tartam képezi.

A bíróság a vádlottal szemben túl enyhe büntetést szabott ki és nem vette figyelembe a korrupciós bűncselekmény tárgyi súlyát. Ezen túlmenően álláspontja szerint a kötelességszegésre irányuló vesztegetést elkövető vádlott nem méltó az előzetes mentesítésre.

A kifejtettek alapján az előkészítő ülésen kihirdetett ítélet alapulvételével a határozat részbeni megváltoztatására, a szabadságvesztés számottevő súlyosítására, a próbaidő tartamának felemelésére, az előzetes mentesítés mellőzésére, egyéb részekben helybenhagyására tett indítványt.

A védő a fellebbezését a másodfokú eljárásban írásban indokolta (3. számú irat), melyben elsődlegesen szabadságvesztés helyett pénzbüntetés alkalmazását, másodlagosan a szabadságvesztés büntetés mérséklését indítványozta. Álláspontja szerint a feltárt bűnösségi körülményekre és a bűncselekmény tárgyi súlyára tekintettel a büntetés aránytalanul súlyos. A büntetlen előéletű vádlott a bűncselekmény elkövetését beismerte, a hatósággal végig együttműködött, mely tények alapján a büntetés lényegesen enyhítése indokolt.

Az ítélet tábla az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéseket a *Be.* 598. § (2) bekezdése alapján tanácsulésen bírálta el, figyelemmel arra, hogy a vádlott terhére bejelentett fellebbezés kizárólag az 583. § (3) bekezdés a) pontján alapult, és nyilvános ülés vagy tárgyalás kitűzését az ügyészség, a vádlott és a védő nem indítványozta.

Az ügyész, a vádlott és a védő a jogorvoslati jogra történt kioktatást követően a *Be.* 583. § (3) bekezdés a) pontja szerint kizárólag a kiszabott büntetés mértéke, tartama ellen jelentettek be fellebbezést. E körbe vonható az előzetes mentesítés mellőzését célzó vádhatósági jogorvoslat is, ezért megállapítható, hogy ún. szankciós (mértékes) fellebbezés bejelentéséről van szó annak megjegyzésével, hogyha a bíróság a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát végzéssel elfogadta, a *Be.* 580. § (2) bekezdés a) és b) pontja értelmében a bűnösség megállapítása, illetve a váddal egyező tényállás és minősítés miatt fellebbezésnek nincs helye.

A bíróság a felülbírált ügyben az előkészítő ülésen a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát végzésével elfogadta, így a vád és a védelem a törvényi korlátozás folytán a bűnösség megállapítását és a váddal egyező tényállást és minősítést nem sérrelmezhet.

A 2018. december 13. napján tartott előkészítő ülésről készült 4. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldalának 3. bekezdése szerint a tanács elnöke az ügyészt, a vádlottat és a védőt kioktatta a jogorvoslati jogra. A kioktatás azonban általános, a részleteket nem rögzítette, mint ahogy a vonatkozó jogszabályhelyeket sem. A korlátozott fellebbezés és felülbírálat miatt feltétlen szükséges a kioktatás részletes jegyzőkönyvezése. Ennek elmaradása hiányosság, azonban a fellebbezések oka és célja a nyilatkozatokból egyértelműen megállapítható, így nem volt akadálya a korlátozott felülbírálatnak, már csak azon okból sem, mert az adott perjogi helyzetben a jogosultak fellebbezési joga már a törvény előírása [580. § (2) bekezdés] folytán eleve korlátozott.

A másodfokú bíróság a Be. 590. § (3) bekezdés szerint a támadott ítéletnek csak a fellebbezéssel érintett rendelkezését, illetve részét bírálta felül, mert a fellebbezést kizárólag a Be. 583. § (3) bekezdése alapján jelentették be.

A Be. 580. § (2) bekezdés b) pontjából és az 591. § (2) bekezdés a) pontjának előírásából következően a másodfokú bíróság nem vizsgálta az elsőfokú bíróság ítéletének megalapozottságát és határozatát az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásra alapította. A korlátozott felülbírálat általános szabályaitól [Be. 590. § (5) bekezdés] eltérően a tényálláson kívül a bűnösség megállapítása és a váddal egyező tényálláshoz kapcsolódó minősítés vonatkozásában sem volt helye felülbírálatnak, mert a törvény a már idézettek szerint a bűnösség beismerésének elfogadása esetén kizárja a perorvoslatot a bűnösség megállapítása, valamint a váddal egyező tényállás és minősítés miatt. Fellebbezési jog hiányában értelemszerűen felülbírálatra sem kerülhet sor.

A Be. 590. §-ban rögzített revíziós szabályok ugyan külön nem térnek ki a vizsgált eljárásjogi szituációra, a törvényi rendelkezések összevetése által azonban megállapítható, hogy jelen ügyben a felülbírálat a Be. 590. § (5) bekezdés a) és d) pontja, valamint az 590. § (7) bekezdése alapján kiterjedt:

- az elsőfokú bírósági eljárásra, s azon eljárási szabályok megtartására, amelyek megsértése esetén a Be. 607. § (1) bekezdése, illetve a Be. 608. § (1) bekezdése alapján az ítéletet hatályon kívül kell helyezni (abszolút eljárási szabálysértés);
- a büntetés kiszabására és intézkedés vonatkozó rendelkezésekre;
- az egyszerűsített felülvizsgálati eljárás tárgyát képező, a bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezésre.

A korlátozott felülbírálat során az ítéletábra megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást alapvetően a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem abszolút, sem olyan súlyos relatív perjogi hibát, mely az érdemi felülbírálatot kizárva az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indokolta volna. Ilyen eljárási szabálysértésre a fellebbezők sem hivatkoztak.

A fellebbviteli főügyészségnek az előkészítő üléssel kapcsolatos eljárásjogi észrevételére a másodfokú bíróság a következőket jegyzi meg. Az előkészítő ülés megkezdése után a Be. 502. § (1) bekezdés szerint a bíróság felhívására az ügyész ismerteti a vád lényegét, megjelöli a vádat

alátámasztó bizonyítási eszközeit és indítványt tehet a büntetés vagy intézkedés mértékére, illetve tartamára is arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri (mértékes indítvány). Az ügyész tehát már a vád ismertetésekor megteremtheti annak alapjait, hogy a vádlott a mértékes indítvány ismeretében döntsön a bűnösség beismeréséről, mely folytán a bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása nélkül az előkészítő ülésen már ügydöntő határozatot hozhat. Nem kizárt azonban, hogy az ügyész az előkészítő ülés későbbi szakaszában tegye meg indítványát.

A vádlott és a védő a jegyzőkönyv tanúsága szerint a vád ismertetésének mellőzésére tettek indítványt, így a Be. 502. § (2) bekezdése alapján a vád ismertetése az előkészítő ülés megkezdése után perrendszerűen maradt el.

A bíróság ekkor valóban megkezdte a vádlott kihallgatását és a Be. 184. § (1) bekezdése alapján megállapította és rögzítette a 184. § (2) bekezdésében foglalt adatokat.

Az ügyész ezután tett mértékes indítványt. Nyilatkozott, hogy azzal tartja fenn a vádat, miszerint a tényállás és a minősítés változatlanul hagyásával mellőzi az előzetes mentesítésre tett indítványt, és a vádlott beismerése esetén a vádlottal szemben 1 év 10 hónap, végrehajtásában 4 évi próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetés kiszabására tesz indítványt. Az egyéb indítványokat változatlanul fenntartotta. Ezzel valójában a vád lényegének részbeni ismertetése megtörtént.

A tanács elnöke ezt követően elvégezte a Be. 185. § (1) bekezdése szerint a terhelti figyelmeztetést, kiiktatva a vádlottat a hallgatóság jogára, az 500. § (2) bekezdése alapján a bűnösség beismerésének és a tárgyaláshoz való jogról lemondásnak a törvényi következményeire és egyéb lényeges terhelti jogokra.

A vádlott a kötelező terhelti figyelmeztetéseket követően - azokat megértve - nyilatkozott a vádirati tényállás elfogadásáról és a bűnösségét beismerte, lemondva a tárgyaláshoz való jogáról.

A bíróság a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát végzésével elfogadta, majd a vádlottat a büntetékiszabási körülményekre kihallgatta és a vádat érdemben elbírálvá az előkészítő ülésen ügydöntő határozatot hozott.

A bűnösséget beismerő nyilatkozat elfogadásának törvényi előfeltételei a Be. 504. § (2) bekezdés a-c) pontjaiban foglaltak alapján fennálltak, mert a vádlott a nyilatkozatának természetét és jóváhagyásának következményeit megértette, a beszámítási képessége és beismerésének önkéntessége iránt észszerű kétely nem mutatkozott, a bűnösséget beismerő nyilatkozata egyértelmű, azt az eljárás ügyiratai alátámasztják.

Összességében az elsőfokú bíróság az előkészítő ülésen törvényesen fogadta el a vádlott bűnösséget beismerő nyilatkozatát és a Be. 504. § rendelkezéseinek megfelelően járt el a bűnösség beismerése esetén.

A vád lényege ismertetésének az eljárási cselekmény megkezdésekor való elmaradása, a vádlott személyi adatainak rögzítése, majd ezt követően az ügyészi mértékes indítvány megtétele alapvetően megfelel az előkészítő ülés szabályainak és az ügyész által is jelzett eljárásjogi helyzetben nem valósult meg olyan eljárási szabálysértés, mely megkérdőjelezné a bűnösség beismerése elfogadásának törvényességét és kizárná az előkészítő ülésen az ügydöntő határozat meghozatalát. Kiemeli ugyanakkor az ítélőtábla, hogy abban az esetben, ha az ügyész mértékes

indítványt kíván tenni, feltétlen indokolt a vád lényegének ismertetése, főként akkor, ha a vádló módosítja a szankciót érintő indítványt. Ezt a bíróságnak tisztáznia kell, és az ügyész is köteles jelezni, ha mértékes indítványt tesz, mert ezen esetben értelemszerűen a vádirat lényegének ismertetése nem maradhat el.

A joghátrány felülbírálatára előtt a másodfokú bíróság kiemeli, hogy az írásba foglalt elsőfokú ítélet rendelkező része 6 hónap tartamú szabadságvesztés kiszabását rögzíti, szemben az előkészítő ülésen kihirdetett rendelkező résszel, mely szerint a bíróság 1 évi szabadságvesztést szabott ki. Az irányadó és a felülbírálat alapját képező tartam a kihirdetett 1 év, melyet a rendelkező rész eredeti és a fellebbezésre jogosultaknak az előkészítő ülésen kézbesített kiadmányai is igazolnak, mint ahogy az ítélet indokolása is erre utalt. Megállapítható, hogy csak leírási hiba okozta az eltérést, mely a felülbírálat során helyesbíthető volt.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása körében irányadó alanyi és tárgyi, enyhítő és súlyosító körülményeket alapvetően helyesen feltárta. A büntetési tétel középértékétől való eltérés indokai közül azonban a büntetlen előélet enyhítőként figyelembe vétele mellőzendő. A büntetlen előélet enyhítő körülmény, kivéve, ha az elkövető fiatalkorú vagy a fiatalkort néhány évvel meghaladott fiatal felnőtt, mint jelen esetben (56. BK. vélemény a bünteteskiszabás során értékelendő tényezőkről II.1.). Az alkalmoszerű elkövetés szintén nem enyhít, mert az alkalom létrejöttét a vádlott a közlekedési szabálysértés elkövetése, mint jogellenes cselekmény után tudatosan segítette elő (56.BK. vélemény III.7.). Súlyosítónak viszont nem kifogásolható helyesen a hasonló jellegű korrupciós bűncselekmények elszaporodott volta (56. BK vélemény III.11.).

A bűnösségi körülmények indokolt helyesbítésétől eltekintve az elsőfokú bíróság azoknak megfelelő nyomatékot tulajdonítva a büntetési célok elérésére alkalmas, a bünteteskiszabási elveknek megfelelő, tett arányos, az egyéniesítést is kifejezésre juttató szabadságvesztés büntetést szabott ki.

A vádlott terhére rótt vesztegetés büntette 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a bűncselekményt beismerő, megbánó, egyébként állandó munkahellyel és jövedelemmel rendelkező, megfelelő életvezetésű vádlottnál a büntetési tétel középértékétől eltérve a törvényi alsó határt jelentő 1 évben határozta meg a szabadságvesztés tartamát. A büntetés tartama arányos, törvényes, lényeges súlyosítását a másodfokú bíróság nem tartotta indokoltnak.

Nem tévedett a törvényszék akkor sem, amikor a Btk. 85. § (1) bekezdés alkalmazásával az elkövető személyi körülményeire tekintettel a büntetés végrehajtását próbaidőre felfüggesztette. A próbaidő 2 éves tartama sem tekinthető túl alacsonynak és megfelel az anyagi jogi rendelkezéseknek, ezért felemelésére az ítéletábra nem látott alapot.

A büntetés túl szigorúnak sem tekinthető, lényeges enyhítésére, a büntetés egyfokú enyhítésével rövidebb tartamú szabadságvesztés kiszabására, avagy pénzbüntetés alkalmazására a másodfokú bíróság nem látott törvényi lehetőséget, így az enyhítést célzó védelmi fellebbezés nem volt alapos.

Az ítéletábra megállapította, hogy az előzetes mentesítésnek nem álltak fenn a törvényi előfeltételei, e részben osztotta az ügyészi fellebbezésben foglaltakat.

A Btk. 102. § (1) bekezdése kimondja, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése esetén a bíróság ítéletében előzetesen mentesítésben részesítheti az elítéltet, ha arra érdemes.

Az előzetes bírósági mentesítés objektív feltétele a végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása, szubjektív, alanyi feltétele pedig az érdemesség. Az objektív feltétel adott, azonban a terhelt érdemessége nem állapítható meg.

Az előzetes mentesítés feltételeinek vizsgálatakor az érdemesség szempontjából az elkövető személyének, életvitelének, a cselekmény társadalomra veszélyessége fokának, a bűncselekmény tárgyi súlyának, az elkövetés módjának, motívumának, a bűnösség fokának van meghatározó jelentősége. A bíróság rendszerint azon tényezőket mérlegeli e körben, melyek mint bűnösségi körülmények meghatározzák a büntetéskiszabást.

A vádlott alanyi körülményei valóban kedvezőek, a fiatal felnőtt a cselekmény elkövetését beismerte, tettét megbánta. A bűncselekményt azonban kitartó szándékkal követte el, a közbizalmat súlyosan sértő korrupciós cselekmény tárgyi súlya magas, mint ahogy a bűnösség foka is. A büntetés tartamának meghatározásakor és különösen a próbaidőre történő felfüggesztéskor az alanyi enyhítő körülmények már megfelelően értékelésre kerültek, de nem adnak alapot az előzetes mentesítéshez, mely kedvezmény mellett - miként az ügyészség helyesen hivatkozott rá - a büntetés súlytalanná válna. Az előzetes mentesítés a bírói gyakorlat szerint rendkívüli intézmény (BH1996. 510.), melynek alkalmazása során a terhelt személyi körülményeit gondosan kell mérlegelni együtt a bűncselekmény tárgyi súlyával és jellegével (BH1983. 221.).

Ezen okok miatt - elsősorban a bűncselekmény jellege és tárgyi súlya miatt - a vádlott nem érdemes az előzetes bírósági mentesítésre. Vesztegetést elkövető terheltnél csak rendkívül indokolt esetben kerülhet sor ilyen kedvezményre, mely jelen ügyben nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság az előzetes mentesítést azzal indokolta, hogy a vádlott biztonsági őrkénti alkalmazásának feltétele a büntetlen előélet. Ez kétségtelen annak megjegyzésével, hogy általában ma már a munkakörök többségének a betöltéséhez megkívánt a büntetlenség, illetve a mentesítés beállta. A vádlott vagyoni foglalkozása, a foglalkozás folytatása iránti terhelti igény azonban nem oltja ki az érdemesség ellen ható körülményeket, azaz a bűncselekmény kiemelt tárgyi súlyát és a bűnösség magas fokát. Előzetes mentesítés esetén a vádlottat közvetlen joghátrány nem érné, ezáltal sem az egyéni, sem az általános megelőzés szempontjai nem jutnának érvényre, mint ahogy az sem, hogy a korrupciós cselekményt - különösen rendőr megvesztegetését - elkövetőkkel szemben a törvény szigorát kell alkalmazni.

Mindezen okok miatt a másodfokú bíróság a büntetésre vonatkozó rendelkezések érintetlenül hagyásával az előzetes mentesítést az érdemesség hiányában mellőzte.

A vesztegetési pénz vagyonekbevétele törvényes, a bűnös eredetű készpénz elvonása kötelező.

A Be. 570. § (7) bekezdésének megfelelően az ítélet tábla hivatalból bírálta felül a bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezést, mely során megállapította, hogy a bíróság törvényesen kötelezte a bűnösnek kimondott vádlottat a költség viselésére. A költség összegének megállapítása azonban téves, mert a költségjegyzék és az előkészítő ülés adatai szerint a tanú utazásával és a kirendelt védő eljárásával kapcsolatban összesen 33.680 Ft bűnügyi költség merült fel (13.860 Ft a nyomozás során, 20.000 Ft az előkészítő ülésen). Az elsőfokú ítéletben megállapított 23.680 Ft költséget ezért a másodfokú bíróság 33.680 Ft-ra módosította.

A kifejtettek alapján a Debreceni Ítéltábla a Debreceni Törvényszék ítéletét a Be. 604. § (1) bekezdés b) pontja és a Be. 606. § (1) bekezdése alapján az előzetes mentesítés és a bűnügyi költség összege tekintetében megváltoztatta, míg a felülbírálat tárgyát képező további rendelkezéseit a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében - helyes indokainál fogva - helybenhagyta. Rögzítette egyben a rendelkező részben, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott szabadságvesztés tartama az írásba foglalt határozattól eltérően a kihirdetésnek megfelelően: 1 év.

Debrecen, 2019. február 14.

Dr. Elek Margit sk. a tanács elnöke, Dr. Háger Tamás sk. előadó bíró, Dr. Bakó József sk. bíró

Záradék:

A Debreceni Törvényszék 17.B.493/2018/4. számú ítélete a másodfokú ítéletben írt változtatással jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2019. február 14.

Dr. Elek Margit sk.
a tanács elnöke